

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

6

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK
KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW WOJSK LOTNICZYCH I OPK

2-90/5

JAWNE

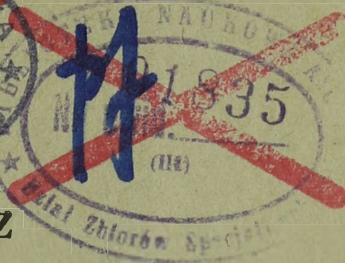
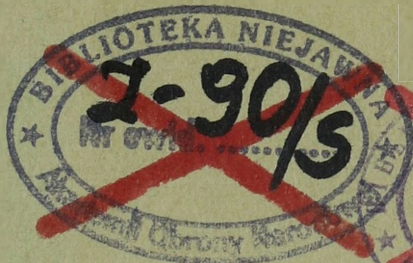
ZASTRZEŻONE

ASG WP wewn. 3875/85

POUFNE

TAJNE

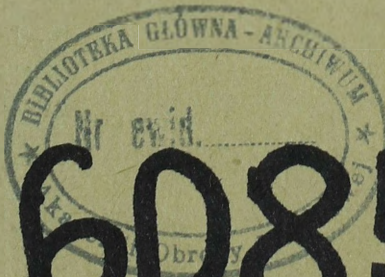
Egz. nr *1*

Kpt. dypl. inż. Marek MASTALERZ

OBRONA NAZIEMNA LOTNISKA

Skrypt

60858

WARSZAWA

1984

Colour Chart #13

6

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK
KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW WOJSK LOTNICZYCH I OPK

L-90/S

JAWNE

~~ZASTRZEŻONE~~

ASG WP wewn. 3875/85

~~POUFNE~~

~~T A J N E~~

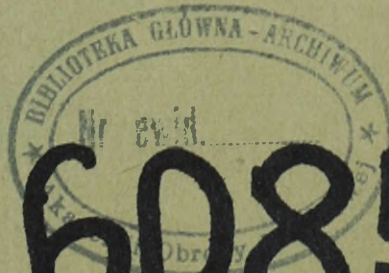
Egz. nr 1

Kpt. dypl. inż. Marek MASTALERZ

OBRONA NAZIEMNA LOTNISKA

Skrypt

60858

WARSZAWA

1984

140306 Anna KOLEK *delis*
Podst. prof. nauk. Nr uch 647
201. 2402 2006

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK
KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW WOJSK LOTNICZYCH I

JAWNE

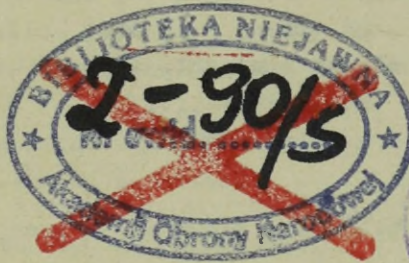
ZASTRZEŻONE

ASG WP wewn. 3875/85

POUFNE

Eg 240...

1

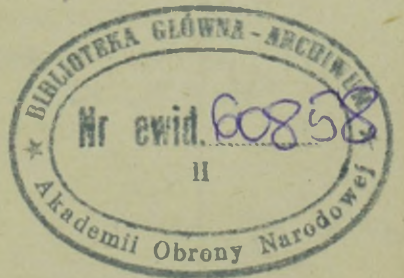

Kpt. dypl. inż. Marek MASTALERZ

OPRONA NAZIEMNA LOTNISKA

Skrypt

~~Przeklasyfikowana z **Poufne** na **Anerowane**
podstawa przekl. Wykaz Aktualnych Wojskowych
Wydawnictw Wewnętrznych szl. gen. 1527/2001
data i podpis **26 11 02 Kolec Anna del**~~

WARSZAWA

1984 r.

SPIS TREŚCI

Wstęp	3
I. Zagrożenie lotnisk działaniami dywersyjno - rozpoznawczymi i z powietrza przez siły zbrojne państw NATO	4
II. Obrona naziemna lotniska	9
1. Ogólna charakterystyka obrony lotniska	9
2. Cel zadania, siły i środki obrony naziemnej lotniska	11
3. Zasady organizacji obrony naziemnej	12
4. Organizacja zwalczania przeciwnika naziemnego i desantów powietrznych	15
5. Praca dowódcy i sztabu oddziału lotniczego w organizacji obrony lotniska	18
III. Organizacja ubezpieczenia /ochrony i obrony naziemnej/ lotnisk wojsk OPK	22
Zakończenie	28
Literatura	28
Załączniki :	
nr 1 Struktura organizacyjna GSP /A/	29
nr 2 Struktura organizacyjna dr operacyjnej /A/	30
nr 3 Struktura organizacyjna batalionu "RANGERS" A	31
nr 4 Struktura organizacyjna kdr /NZ/	32
nr 5 Struktura organizacyjna gdr /NZ/	33
nr 6 Plan obrony lotniska /cz.graficzna/	34
nr 7 Schemat punktu oporu obrony naziemnej lotniska	35
nr 8 Organizacja łączności przewodowej pl OPK podczas ochrony i obrony naziemnej lotniska	36
nr 9 Plan rozmieszczenia posterunków oraz obrony i ochrony obiektów plm OPK	37

Wstęp

Analiza i ocena konfliktów zbrojnych w Wietnamie i na Bliskim Wschodzie dowiodła, że skutecznym sposobem działań, mających na celu obezwładnienie i zniszczenie lotnictwa przeciwnika, jest niszczenie jego lotnisk i rozmieszczonych na nich samolotów. Wpływa to na możliwość osiągnięcia panowania w powietrzu, co znacznie ułatwia swobodę działań wojskom lądowym.

Możliwość stosowania przez przeciwnika tzw. inteligentnych środków rażenia broni masowego rażenia /BMR/, mechanizacja wojsk, wysoce manewrowy charakter współczesnych działań bojowych, szybkie i gwałtowne zmiany sytuacji bojowej - oto czynniki, które wywierają zasadniczy wpływ na zakres, sposoby i warunki obrony lotnisk.

Biorąc pod uwagę fakt, że obrona lotnisk należy do ważnych przedsięwzięć zabezpieczenia działań bojowych lotnictwa, niniejszy materiał, przeznaczony dla słuchaczy Wydziału Wojsk Lotniczych i OPK ASG WP, ma im służyć w rozwiązywaniu i zgłębianiu tych problemów w procesie dydaktycznym.

I. ZAGROŻENIE LOTNISK DZIAŁANAMI DYWERSYJNO-ROZPOZNAWCZYMI I Z POWIETRZA PRZEZ SIŁY ZBROJNE PAŃSTW NATO

Niedoceniany dotąd problem zagrożenia stwarzanego przez pododdziały wojsk specjalnego przeznaczenia NATO dla naszego lotnictwa, od kilku już lat znajduje coraz bardziej realne odzwierciedlenie w tematyce ćwiczeń wojskowych, prowadzonych na Środkowo-Europejskim Teatrze Działań Wojennych /SE TDW/ przez siły zbrojne potencjalnego przeciwnika.

Za pierwowzór jednostek specjalnego przeznaczenia uznaje się oddział kawalerii sformowany przez majora Roberta Rogersa w okresie walk białych kolonizatorów z północno-amerykańskimi Indianami. Z uwagi na znaczne odległości pokonywane w ciągu doby, żołnierzy oddziału majora Rogersa nazywano "RANGERSAMI" i miano to w niezmienionej postaci dotrwało do dzisiejszych czasów.

Renesans idei działań specjalnych nastąpił w czasie II wojny światowej, kiedy to Amerykanie jako pierwsi na Zachodzie zorganizowali w lipcu 1942 r. pododdział wojsk specjalnych, z zamiarem wykorzystania go w Norwegii. Użyto go z powodzeniem we Włoszech, a formowane później kolejne pododdziały tego typu odnosiły istotne sukcesy na terytorium okupowanej Francji, III Rzeszy itp.

Wojska specjalnego przeznaczenia NATO aktualnie dzielą się na dwie zasadnicze grupy. Pierwszą z nich stanowią typowe oddziały specjalne, przeznaczone do działań dywersyjno-sabotażowych i antyterrorystycznych. W grupie tej będą zatem amerykańskie Grupy Specjalnego Przeznaczenia /GSP/ - załącznik nr 1 brytyjski 22 pułk wojsk specjalnych oraz zachodnio-niemiecka 9 Specjalna Grupa Policji Granicznej.

Drugą grupę tworzą pododdziały, których naczelnym zadaniem, oprócz dywersji i sabotażu, jest prowadzenie rozpoznania na korzyść wojsk operacyjnych. Będą to więc amerykańskie bataliony "RANGERSÓW" - załącznik nr 3, brytyjskie 21 i 22 pws SAS, należące do tak zwanej rezerwy zorganizowanej, belgijski batalion komandosów organicznie wchodzący w skład 1 ppd, niemieckie kompanie dalekiego rozpoznania /kdr/ - załącznik nr 4, holenderski i duński batalion dywersyjno-rozpoznawczy /bdr/ oraz amery-

kańskie, brytyjskie i niemieckie kompanie pletwonurków bojowych.

Przedstawiony powyżej podział wojsk specjalnego przeznaczenia NATO nastąpił wskutek konieczności specjalizowania się jednostek albo w działaniach dywersyjno-sabotażowych albo w prowadzeniu rozpoznania w głębi operacyjnej. Nie oznacza to jednak, że w warunkach bojowych podział taki będzie rygorystycznie przestrzegany. Szczególnie w skomplikowanych sytuacjach taktycznych grupy dalekiego rozpoznania /gdr/ załącznik nr5, będą wykonywały zadania zamiennie.

Utworzone w 1982 roku w USA 1 Dowództwo Wojsk Specjalnych stawia przed podległymi sobie jednostkami następujące cele:

- prowadzenie zakrojonego na szeroką skalę rozpoznania urządzeń, środków przenoszenia broni jądrowej, przechowywania i transportu amunicji specjalnej, lotnisk, baz lotniczych, systemu OPL, zakładów przemysłowych składów i magazynów, środków dowodzenia i łączności, stacji radiowych i telewizyjnych, systemu energetycznego i hydrotechnicznego, systemu zaopatrywania w wodę i paliwa, portów i baz morskich, urządzeń obrony wybrzeża, ośrodków polityczno-administracyjnych itp.;
- prowadzenie dywersji i sabotażu na wyżej wymienionych obiektach;
- zabezpieczenie operacji desantowych, przygotowywanie zrzutowisk i lądowisk oraz organizacja ich ochrony;
- wniecanie paniki, zamieszania i dezorganizacja systemu zaopatrywania ludności cywilnej;
- wytwarzanie destrukcyjnej, atmosfery społeczno-politycznej na tyłach i w głębi operacyjnej przy pomocy szeroko zakrojonej akcji propagandowo-psychologicznej oraz organizowanie band zbrojnego podziemia.

Wojska NATO, realizując w skali globalnej ekspansjonistyczną politykę, dzięki posiadaniu w swej dyspozycji wojsk specjalnego przeznaczenia, sił szybkiego reagowania oraz lotnictwa sił lądowych, w większym stopniu mogą oddziaływać polityczno-militarnie w dowolnym punkcie kuli ziemskiej.

Z uwagi na stale wzrastające znaczenie lotnictwa frontowego we współczesnych konfliktach zbrojnych jego obiekty i elementy z reguły będą bardzo silnie bronione przed środkami napadu powietrznego /SNP/ i rakietowo-jądrowego. Stąd, zwłaszcza w początkowej fazie wojny lub jeszcze przed jej wybuchem, gdy system obrony i ochrony nie jest dostatecznie obezwładniony, do niszczenia obiektów WLF wykorzystywane będą gdr, a w późniejszym okresie, gdy systemy obronne zostaną częściowo obezwładnione zadania tego typu mogą przejąć Powietrzno-Lądowe Zespoły Uderzeniowe oraz desanty.

Najbardziej narażonymi obiektami WLF na oddziaływanie pododdziałów wojsk specjalnego przeznaczenia będą: lotniska, lądowiska, drogowe odcinki lotniskowe, stanowiska dowodzenia, węzły łączności, magazyny i składy, posterunki wykrywania i naprowadzania, system OPL, lotnicze zakłady produkcyjne i remontowe, rzuty naziemnego zabezpieczenia, ośrodki szkolenia lotniczego, ruchome bazy WLF, brygady remontu sprzętu lotniczego itp. Oddziaływanie to polegać będzie przede wszystkim na stosowaniu niekonwencjonalnych metod walki, takich jak działania dywersyjno-sabotażowe i terrorystyczne.

Biorąc pod uwagę nietypowy i bardzo różnorodny charakter działań dywersyjnych trudno jest przewidzieć w jaki sposób i kiedy dany obiekt może zostać zaatakowany, jednak mimo to można pewne typy akcji zaprognozować z dużym prawdopodobieństwem i zawczasu skutecznie im przeciwdziałać.

Potencjalny przeciwnik zakładając jego obecne możliwości, do działań dywersyjno-rozpoznawczych na terytorium PRL jest w stanie wydzielić około 160 grup specjalnych. Należy przyjąć, że część tych sił będzie miała znaczący udział w obezwładnianiu lotnictwa frontowego, w celu stworzenia własnym wojskom operacyjnym dogodniejszych warunków działania.

Praktyka minionych wojen potwierdza, że najbardziej narażona na uderzenia nieprzyjacielskich GDR jest sieć komunikacyjna, a w szczególności lotniska i lądowiska z bazującymi na nich samolotami oraz drogowe odcinki lotniskowe.

Oczywiście, że z uwagi na małą liczebność jedna GDR nie jest w stanie zniszczyć całego lotniska, lecz w określonych sytuacjach może uszkodzić je poprzez wysadzenie w powietrze jego elementów /magazynów/, bazujących na lotnisku samolotów /części samolotów/. Przewidywalnie na najważniejsze lotniska bazowania nosicieli broni jądrowej uderzenia będą wykonywane przede wszystkim siłami amerykańskich GDR, najlepiej do tego celu wyposażonych bo dysponujących między innymi przenośnymi minami jądrowymi M-129 o mocy 0,02-0,1 kt i wadze 27 kg. Ponadto grupy te posiadają urządzenia jednorazowego użytku do zakłócania lotniskowych stacji radiolokacyjnych. Mniej ważne obiekty lotniskowe prawdopodobnie zlecane będą brytyjskim grupom dalekiego rozpoznania, niemieckim, rządziej belgijskim, holenderskim czy duńskim. Drogowe odcinki lotniskowe z uwagi na stosunkowo słabsze przygotowanie ich do obrony mogą być niszczone akcjami dywersyjnymi band zbrojnego podziemia.

W trakcie przygotowań do wykonania uderzenia na obiekty lotniskowe gdr z reguły dysponować będzie dokładnymi informacjami o ich stanie z wy-

wiadu agenturalnego oraz innych źródeł rozpoznania przede wszystkim powietrznego, radioelektronicznego i kosmicznego. Niekiedy grupa będzie mogła posiadać informacje rozpoznawcze aktualizować na bieżąco, dzięki działającemu na terenie obiektu tzw. "agentowi obiektowemu" pracującemu tam od dłuższego czasu, a aktywizującemu się dopiero na określony sygnał.

W większości przypadków "agent obiektowy" jest etatowym pracownikiem cywilnym lub wojskowym o dość długim stażu pracy i nieposzlakowanej opinii. Dzięki zajmowanemu stanowisku może stosunkowo łatwo wchodzić w posiadanie wiadomości o działalności całego obiektu lub ważniejszych jego elementów. W fazie wykonywania zasadniczego zadania może działać jako wzmocnienie grupy lub nie ujawniając się pozostawać dalej na zajmowanym stanowisku pracy.

W celu unieruchomienia na jakiś czas lotniska GDR wybiera jako obiekty ataku jego newralgiczne elementy których uszkodzenie uniemożliwia normalną pracę lotniska, jako całości. Najbardziej wrażliwymi na zniszczenie elementami lotniskowymi będą samoloty i śmigłowce na stoiskach, rurociągi paliwowe, magazyny materiałów pędnych i smarów, składy amunicji, przede wszystkim specjalnej, środki radiotechniczne, stacje meteorologiczne itp. Szczególnie mocno zagrożone działaniami dywersyjnymi będą przegrupowujące się na kierunki operacyjne rzuty naziemnego zabezpieczenia a zwłaszcza idące w ich składzie stacje radiolokacyjne, meteorologiczne, środki łączności, dystrybutory paliwowe oraz inne samochody specjalne. *STP*

Metody działania w trakcie wykonywania uderzenia na lotnisko przez gdr mogą być bardzo zróżnicowane. Niekiedy grupa stosująca ładunki wybuchowe lub przenośne miny jądrowe może uszkodzić pas startowy, unieruchamiając w ten sposób lotnisko na czas remontu. Jeśli założyć, że w tym samym czasie zniszczony zostanie sprzęt remontowy, stacjonujący na obiekcie, to okres unieruchomienia lotniska znacznie się wydłuży.

W innym przypadku do wstrzymania działalności lotniska wystarczy wprowadzenie do zbiorników paliwowych w magazynie MPS odpowiednich substancji chemicznych lub podłożenie środków zapalających. Podobnie sytuacja będzie się przedstawiała w wypadku wysadzenia składu amunicji, zniszczenia stacji radiolokacyjnych lub innych urządzeń obsługi technicznej bowiem spowoduje to wstrzymanie efektywnego działania lotnictwa bazującego na atakowanym lotnisku.

Bardzo często działalność gdr ograniczać się może do selektywnych uderzeń paraliżujących systemy łączności i OPL lotniska. Cel taki może być osiągnąć w dwojaki sposób: przez niszczenie lub podrzucanie w rejon pra-

cujących środków nadajników zakłóceń radioelektronicznych jednorazowego użytku. W takiej sytuacji, wykorzystując obojętność lotniskowego systemu OPL zasadnicze zadanie zniszczenia obiektu mogą wykonywać na sygnał od grupy specjalnej, samoloty lotnictwa taktycznego nieprzyjaciela, jego artyleria rakietowa lub desanty.

Ostatnio kładzie się nacisk na narzutowe minowanie lotnisk z powietrza za pomocą bomb kasetowych. Według ocen zachodnich specjalistów do całkowitego unieruchomienia lotniska wystarcza para samolotów TORNADO, uzbrojonych w przeciwlotniskową wersję kaset MW-1. Duże znaczenie w tym zakresie odegrać może także amerykańskie lotnictwo sił lądowych, w którym na uzbrojenie śmigłowców UH-1, UH-60 i AH-64 wprowadza się również zakupione w RFN kasety MW-1. Przewiduje się, że do unieruchomienia lotniska wystarczy 3-4 śmigłowce wyposażone w ten środek uzbrojenia.

Z uwagi na stosunkowo dużą powierzchnię lotniska stacjonarnego dopuszcza się możliwość działania na jednym obiekcie większych pododdziałów specjalnych, powstałych z połączenia kilku gdr oddanych do dyspozycji jednemu wyznaczonemu dowódcy akcji. Dotyczy to przede wszystkim obiektów lotniskowych pierwszej ważności, a więc głównie lotnisk bazowania samolotów nosicieli broni jądrowej.

Opłacalnymi obiektami uderzeń gdr będą również lotniska polowe oraz lądowisko śmigłowców. Ponieważ obiekty te charakteryzują się znacznie mniejszą powierzchnią niż lotniska stacjonarne, wydawać by się mogło, że są one bardziej wrażliwe na zniszczenie. Jest to prawda. W rzeczywistości jednak ich rozmieszczenie bliżej linii styczności bojowej, bezpośrednio w ugrupowaniu wojsk operacyjnych, stwarza dla gdr dodatkowe trudności w realizacji zadań.

Przeciwnik będzie z zasady tak dobierał czas uderzenia na lotnisko, aby znajdowało się na nim jak najwięcej samolotów lub śmigłowców odtwarzających gotowość bojową po wykonaniu zadania. W miarę możliwości atak gdr może być skoordynowany z uderzeniami lotnictwa, rakiet lub desantów. Na lotniskach polowych i lądowiskach o małej powierzchni grupa, wykorzystując chaos spowodowany uderzeniami na obiekt innych rodzajów wojsk, może skutecznie niszczyć samoloty i śmigłowce nawet za pomocą pocisków przeciwpancerno-zapalających wystrzeliwanych z karabinków strzelca wyborowego.

Nie wykluczone jest także prowadzenie przez grupę-obszerności lotniska przez dłuższy okres czasu w celu ustalenia przygotowań wskazujących na przystąpienie do działań z użyciem broni jądrowej. Przy takim charakterze zadania, grupa nie zdradzi swej obecności najmniejszymi nawet akcjami

dywersyjnymi, do czasu kiedy uzyska interesujące dane rozpoznawcze. Dopiero wtedy może ona na sygnał z bazy przystąpić do niszczenia obserwowanego obiektu.

Biorąc pod uwagę zasięgi współczesnych śmigłowców, występujących aktualnie w uzbrojeniu wojsk NATO, wahające się w granicach 500-600 km, organizowane powietrzno-lądowe zespoły uderzeniowe /PLZU/ z powodzeniem mogą oddziaływać na większość obiektów WIF rozmieszczonych na głębokość 200-240 km od rubieży styczności bojowej. Jednoczesne atakowanie lotnisk z lądu i z powietrza musi wpływać na spotęgowanie skuteczności takiego uderzenia.

Atakująca lotnisko grupa lotnicza składać się ma z 6 śmigłowców rozpoznawczych OH-58, 3 śmigłowców szturmowych AH-1 lub AH-64, 4 śmigłowców uzbrojonych UH-1 z drużynami piechoty na pokładzie oraz 4 śmigłowców UH-1 lub UH-60 z kasetami MW-1. Atak śmigłowców może być poprzedzony działalnością grupy dywersyjno-rozpoznawczej lub bezpilotowych środków zakładających i zwalczających lotniskowy system OPL.

II OBRONA NAZIEMNA LOTNISKA

1. Ogólna charakterystyka obrony lotniska

Lotnisko, jako specjalnie przygotowany i wyposażony obszar z budowlami i urządzeniami zabezpieczającymi start, lądowanie, rozmieszczenie, obsługę samolotów oraz bazowanie pułku lotniczego lub jego części, jest jednym z głównych obiektów oddziaływania przeciwnika. Przeciwnik wszelkimi sposobami będzie starał się dezorganizować pracę na lotniskach niszcząc elementy lotniska, znajdujący się tam sprzęt oraz siły i środki aby w maksymalnym stopniu utrudnić działalność bojową naszego lotnictwa.

W taktyce w części składowej sztuki wojennej, obejmującej teorię i praktykę przygotowania i prowadzenia walki zakłada się, że nieprzyjaciel na lotniska operacyjne będzie prawdopodobnie oddziaływał wykorzystując:

- a/ lotnictwo z konwencjonalnymi i jądrowymi środkami rażenia;
- b/ wojska powietrzno-desantowe;
- c/ wojska lądowe, a w tym:
  - ostrzał artylerii;
  - działanie nielicznych, pozostałych w rejonie lotniska rozbitych ale zorganizowanych oddziałów nieprzyjaciela, często przenikających na nasze tyły;
  - działanie grup nieprzyjaciela wychodzących z okrężenia;
  - działanie grup dywersyjno-rozpoznawczych.

Stąd też obronę i ochronę lotnisk należy rozumieć jako zespół czynności przeciwdziałających napaści nieprzyjaciela, zabezpieczających ludzi, sprzęt bojowy, obiekty i urządzenia znajdujące się na nich przed oddziaływaniem różnych środków rażenia a także zabezpieczenie przed dostępem wrogich i niepowołanych osób.

Obronę i ochronę lotnisk organizuje się w celu:

- zapewnienia ciągłości realizacji działań bojowych jednostek lotniczych;
- uniemożliwienia zbrojnego uchwycenia lotniska przez nieprzyjaciela;
- ograniczenia do minimum strat w stanie osobowym, sprzęcie zgromadzonym zapasie środków materiałowych;
- likwidacji skutków napadu przeciwnika na nasze lotniska;
- umożliwienia pułkowi wyjścia spod uderzenia nieprzyjaciela, na inne lotnisko.

Bezpośrednią ochronę obiektu stanowią wystawione warty i posterunki, zainstalowane urządzenia inżynieryjne lub sygnalizacji alarmowej.

Obronę i ochronę lotnisk należy rozpatrywać łącznie jako działania kompleksowe, wzajemnie się uzupełniające i organizowane w myśl ogólnego zamiaru osiągnięcia celu. Przewaga elementów ochronnych lub obronnych zależy od rodzaju i charakteru lotniska, położenia w stosunku do rubieży styczności bojowej wojsk, stopnia zagrożenia, warunków terenowych i demograficznych.

W tych warunkach obronę i ochronę lotniska realizuje się wykorzystując siły i środki pułku lotniczego, batalionu zaopatrzenia /bzaop/ i innych jednostek garnizonu lotniczego. Jednak nie jest ona oparta wyłącznie na własnych siłach i środkach a stanowi część składową, element wchodzący w ogólny system obrony związku operacyjnego lotnictwa. Poza tym obrona i ochrona lotnisk wchodzi w skład ogólnego systemu obrony tyłów frontu i osłony wojsk frontu, drugich rzutów i odwodów od uderzeń z powietrza. Lotnictwo myśliwskie osłaniając np. rejon zgrupowania wojsk przed lotnictwem nieprzyjaciela jednocześnie osłania znajdujące się w tym rejonie lotniska.

W wypadku szczególnego zagrożenia ze strony przeciwnika, w bezpośredniej obronie i ochronie mogą brać udział wojska lądowe działające, względnie rozmieszczone w rejonie lotniska. Druga wojna światowa dała wiele tego przykładów.

I tak, w operacji wiślańsko-odrzańskiej do obrony lotnisk wysuniętych

16 Armii Lotniczej wydzielono brygadę pancerną^{1/}.

Obronę lotniska organizuje i ponosi za nią odpowiedzialność dowódca garnizonu lotniczego /dowódca pułku/, a w wypadku kiedy na lotnisku bazuje eskadra - dowódca eskadry. Jego zastępcami są: w zakresie obrony przeciwlotniczej - dowódca przydzielonej lub etatowej artylerii przeciwlotniczej, w zakresie obrony naziemnej - dowódca bzaop.

Obrona i ochrona lotniska obejmuje:

- uprzedzanie stanu osobowego o zagrożeniu napadem z powietrza;
- obronę przed bronią masowego rażenia /BMR/;
- obronę przeciwlotniczą /plot/;
- obronę naziemną.

Obrona przed BMR i obrona plot realizowane są zgodnie z przygotowaną wcześniej, już w czasie pokoju dokumentację bojową oraz z wytycznymi i ustaleniami w tym zakresie. Pełną odpowiedzialność za te przedsięwzięcia ponosi dowódca i sztab pułku lotniczego. Ze względu na to, że problematyka ta wykracza poza treść tego materiału i może być tematem odrębnych opracowań, w dalszej części skryptu zajęto się wyłącznie obroną naziemną lotniska.

2. Cel, zadania, siły i środki obrony naziemnej lotniska

Obrona naziemna lotniska ma na celu zatrzymanie i odparcie pododdziałów wojsk lądowych grup dywersyjno-rozpoznawczych i desantów powietrznych przeciwnika oraz zapewnienie ciągłości bezpieczeństwa bazowania lotnictwa lub wyprowadzenia spod zagrożenia oddziałów /pododdziałów/ bazujących na lotnisku.

Warunki, w których organizowana jest obrona naziemna lotniska, zależą od sytuacji naziemnej i powietrznej w rejonie lotniska, rodzaju przeciwnika i stosunku jego sił do sił broniących lotniska. Uwzględniając powyższe czynniki, obrona naziemna ma za zadanie:

- odparcie i likwidację małych grup przeciwnika oraz zatrzymanie przeważających jego sił do czasu podejścia własnych wojsk lądowych lub innych sił wydzielonych do wzmocnienia obrony lotniska;
- uniemożliwienie przeciwnikowi wysadzenia /lądowania/ desantów powietrznych na lotnisko;

1/ ppłk dypl. E.ŁAŃCUCKI "Opanowanie lotnisk przez wojska lądowe w działaniach zaczepnych", MW 3/64.

- likwidację grup dywersyjno-rozpoznawczych w rejonie lotniska;
- ubezpieczenie wyprowadzenia z lotnisk bazujących oddziałów /pododdziałów/.

Pułki lotnicze nie posiadają w swoim składzie specjalnych sił i środków do realizacji obrony naziemnej, z wyjątkiem kompanii ochrony. Stąd organizuje się ją wykorzystując siły i środki wydzielone z całego stanu osobowego /pododdziałów i służb/ pułku lotniczego. W warunkach zabezpieczenia działań bojowych pułku lotniczego do obrony naziemnej lotniska może być wydzielone z niego nie więcej niż 20-25% stanu osobowego natomiast, gdy na lotnisku bazuje jedna eskadra lotnicza to do obrony naziemnej wydziela się nie więcej niż 40-50 ludzi - głównie ze składu rzutu naziemnego zabezpieczenia. Mogą w niej brać również udział artyleria plot, lotnictwo oraz rozmieszczone w pobliżu lub specjalnie przydzielone pododdziały i oddziały wojsk lądowych /osłona naziemna/i plot lotniska. Nie należy wykluczać również sytuacji, w której do obrony zostanie użyty cały stan osobowy bazujący na lotnisku.

3. Zasady organizacji obrony naziemnej

Biorąc pod uwagę możliwość oddziaływania nieprzyjaciela na lotniska w dowolnym czasie i z dowolnego kierunku, organizuje się obronę naziemną jako:

- okrężną;
- aktywną.

Obrona okrężna polega na organizowaniu punktów oporu na wszystkich ważnych podejściach do lotniska, systemu ognia tych punktów oraz systemu zapór inżynierskich.

Aktywność obrony polega na utrzymaniu silnego i ruchomego odwodu ogólnego, przeznaczonego do wsparcia działań poszczególnych punktów oporu, wysunięciu obrony przed rejon lotniska, właściwym zorganizowaniu współdziałania z własnymi wojskami rozmieszczonymi w pobliżu lotniska oraz ciągłym prowadzeniu obserwacji i rozpoznania.

Do podstawowych elementów obrony naziemnej lotniska zalicza się:

- patrole /piesze, piesze z psem, na pojazdach mechanicznych/;
- punkty oporu;
- stanowiska ogniowe środków ogniowych;
- odwód ogólny;
- wybrane i przygotowane do zajęcia obronne rubieże terenowe;
- rozbudowa inżynierska;
- punkty dowodzenia dowódców punktów oporu, rejonów obrony i dowódcy obrony naziemnej lotniska.

Zasadniczym elementem obrony jest punkt oporu - załącznik nr 8. Jest to wycinek terenu urządzony pod względem inżynieryjnym i przygotowany do zajęcia przez pluton /długość około 400 m i głębokość 200 m/ lub drużynę /odpowiednio 100, 150 m/. Na całej długości znajdują się transeje łączące stanowiska ogniowe i ukrycia dla ludzi. Rozmieszcza się je wokół lotniska, w pierwszej kolejności na najbardziej zagrożonych i prawdopodobnych kierunkach napadu przeciwnika, wysuwając przed bronione obiekty na odległość 1000-1500 m.

Biorąc pod uwagę obowiązujące zasady rozmieszczenia obiektów na lotnisku, obwód na którym będą organizowane punkty oporu będzie wynosił przeciętnie 25-30 km. Aby w tych warunkach została nawiązana łączność ogniowa wzrokowa i sygnalizacyjna, pomiędzy poszczególnymi punktami oporu zachodzi konieczność przygotowania 12-16 takich punktów. Nie powinno być przed oraz między nimi pól martwych, umożliwiających skryte podejście. W lesie punkty oporu należy wysunąć przed skraj lasu na odległość 100-150 m. Jeżeli warunki terenowe nie pozwalają na urządzenie punktu oporu /teren zalesiony/, takie odcinki terenu zamyka się poprzez organizowanie patroli.

Dowódca obrony naziemnej, organizując system ognia, wskazuje stanowiska ogniowe środków ogniowych /ckm, rkm, rgppanc, miejsca transporterów opancerzonych/. Podaje główne i zapasowe pasy i sektory ostrzału punktów oporu i broni strzeleckiej.

System ognia powinien zapewnić pokrycie przedpola ogniem czołowym, krzyżowym i bocznym oraz możliwość ześrodkowania ognia na najbardziej zagrożonym kierunku.

Do odvodu ogólnego obrony naziemnej lotniska zazwyczaj wydziela się około 30% sił i środków do tego przeznaczonych. Tworzy się go i zachowuje na wypadek konieczności wykonania zadań nieprzewidzianych, które mogą wyniknąć dopiero w toku prowadzonych działań, bądź w celu użycia go w momencie rozstrzygającym. Z tych 30% część powinna stale przebywać w wyznaczonym rejonie w gotowości do natychmiastowego działania, pozostała część może wykonywać czynności służbowe utrzymując jednak gotowość do działania na sygnał, lub stawienia się w wyznaczonym rejonie. Odwód powinien dysponować środkami transportowymi, które rozmieszcza się w rejonie ześrodkowania odvodu i utrzymuje w gotowości do przerzutu odvodu na zagrożone kierunki. Z reguły, do odvodu wydziela się eskadrę techniczną.

Rubieże terenowe powinny wyróżniać się naturalnymi właściwościami /pasmo wzgórz, kompleks leśny, przeszkody wodne itp/. Rozpoznaje się je

i odpowiednio przygotowuje pod względem inżynierskim do prowadzenia walki obronnej. Szerokość i głębokość rubieży terenowych zależy od kierunku spodziewanego ataku nieprzyjaciela.

Rozbudowa inżynierska terenu to przedsięwzięcia mające na celu umocnienie i przystosowanie terenu do działań bojowych. Powinna zapewnić obronie trwałość, zabezpieczyć najważniejsze obiekty lotniska i urządzenia lotniskowe oraz broniące je załogi przed skutkami uderzeń nieprzyjaciela. Pierwszą linię stanowisk ogniowych /punktów oporu/ buduje się w odległości 1000-1500 m od bronionych obiektów. Drugą, wewnętrzną stanowią stanowiska ogniowe - zapasowe /200-400 m od bronionych obiektów/. Zakres inżynierskiej rozbudowy zależy od: położenia lotniska, terenu, przewidywanego czasu bazowania lotnictwa, posiadanych sił i środków.

Najskuteczniejszym środkiem w systemie zapór inżynierskich są pola minowe. Do minowania mogą być używane miny przeciwpancerne, przeciwpiechotne, lotniskowe i specjalnego przeznaczenia /np. sygnalizacyjne/. Pola minowe /grupy min/ ustawia się przed punktami oporu /na przedpolu/ oraz w miejscach, które z uzasadnionych przyczyn są trudne do obrony /pola martwe pomiędzy punktami oporu/.

Punkty dowodzenia dla dowódców punktów oporu, rejonów obrony i dowódcy obrony naziemnej są miejscami z których kierują oni działaniami bojowymi. Urządza się je najczęściej w takim miejscu, które umożliwia operatywne i nieprzerwane dowodzenie podległymi elementami oraz zapewnia względnie bezpieczne warunki działalności.

W celu sprawnego dowodzenia obroną naziemną, obszar lotniska dzieli się na 3-4 rejonów obrony. Ich liczba zależy przede wszystkim od warunków terenowych oraz ogólnej liczby punktów oporu. Podział na rejonów obrony powinien zapewnić dowódcom rejonów sprawne dowodzenie wszystkimi podległymi punktami oporu.

Granice rejonów obrony ustala się według naturalnych punktów terenowych. Każdy ma pas obserwacji i ostrzału oraz składa się z:

- punktu obserwacyjnego dowódcy rejonu obrony;
- punktu amunicyjnego;
- punktu sanitarnego /gniazda rannych/;

Punkt obserwacyjny dowódcy rejonu obrony powinien znajdować się w odległości ułatwiającej łączność wzrokową z punktami obserwacyjnymi dowódców punktów oporu. Ułatwia to w znacznym stopniu dowodzenie podległymi siłami. Punkty obserwacyjne dowódców punktów oporu urządza się w szczylinach względnie w rowach łączących w odległości 50-100 m za punktem oporu.

Punkt amunicyjny i gniazdo rannych należy tak rozmieszczać, aby można było w jak najkrótszym czasie, skrytym podejściem dostarczyć amunicję do poszczególnych punktów oporu oraz ewakuować porażonych i chorych do pułkowego punktu medycznego lotniska /ppml/ lub izby chorych, po uprzednim udzieleniu im pierwszej pomocy.

Aby atak przeciwnika nie zaskoczył obrony /noc, mgła, teren zakryty, pocięty/ organizuje się ruchome patrole, czujki, podsłuchy. Patrolowanie prowadzi się również w rejonie przylotniskowym na głębokość zapewniającą wykrycie przeciwnika przed rubieżą, z której mógłby on prowadzić skuteczną ogień do bronionych obiektów na lotnisku.

Organizując obronę naziemną należy również uwzględnić bezpośrednią obronę obiektów, pododdziałów i służb oraz innych elementów ugrupowania pułku lotniczego /stanowiska dowodzenia, sztabu, samolotów, magazynów/. Ochronę pozostałych obiektów lotniskowych, magazynów i elementów zabezpieczenia, organizują ich użytkownicy - dowódcy pododdziałów i szefowie służb posiadanyimi siłami i środkami we własnym zakresie, poprzez posterunki i służby wewnętrzne z bronią.

4. Organizacja zwalczania przeciwnika naziemnego i desantów powietrznych

Do chwili otrzymania danych o możliwości bezpośredniego zagrożenia napadu przeciwnika na lotnisko, cały stan osobowy wykonuje swoje podstawowe obowiązki. Obrona naziemna lotniska w tym okresie polega na bezpośredniej ochronie poszczególnych obiektów oraz - zwłaszcza w nocy - na patrolach i dyżurach. Zadaniem tych elementów będzie prowadzenie rozpoznania i obserwacji w celu niedopuszczenia do niespodziewanego napadu przeciwnika na lotnisko. Jednym ze sposobów zapobiegania niespodziewanemu napadowi i ataku dywersji ze strony przeciwnika może być w niektórych wypadkach "przechasywanie" poszczególnych rejonów, zwłaszcza zalesionych obszaru przylotniskowego. Ma ono na celu wykrycie zawczasu drobnych grup przeciwnika i ich likwidację.

W celu utrzymania stałej gotowości do natychmiastowego działania w wypadku napadu, wskazane jest utrzymywanie w rejonach obrony sił dyżurnych. Do zadań ich należałoby prowadzenie ciągłej obserwacji w wyznaczonym sektorze, przyjmowanie meldunków /sygnałów/ od pełniących dyżury w poszczególnych punktach oporu, przekazywanie danych z obserwacji na SD dowódcy obrony oraz w razie potrzeby natychmiastowe przystąpienie do zwalczania atakującego przeciwnika.

W razie bezpośredniego zagrożenia lotniska ze strony przeciwnika, do-

wódca obrony naziemnej organizuje rozpoznanie w celu określenia sił i kierunku jego przesuwania się, informuje o tym dowódców pododdziałów współdziałających w obronie lotniska, doprowadza do gotowości bojowej siły i środki wydzielone do obrony, nakazuje wzmocnić obserwację podejść do lotniska oraz podejmuje decyzję na obsadzenie punktów oporu.

Z chwilą ogłoszenia alarmu, skład osobowy wydzielony do odparcia przeciwnika pod dowództwem swych przełożonych, udaje się na wyznaczone miejsce zbiórki. Do powiadamiania o grożącym napadzie przeciwnika na lotnisko i do podawania sygnałów w toku odpierania ataku wykorzystuje się sygnały dźwiękowe, świetlne oraz techniczne środki łączności.

Na podstawie rozkazu dowódcy obrony naziemnej poszczególni dowódcy plutonów /drużyn/ obsadzają punkty oporu lub wyznaczone rubieże obrony na najbardziej zagrożonych kierunkach. W pozostałych rejonach obrony organizuje się patrolowanie i obserwację terenu.

Odwód ogólny, po ogłoszeniu alarmu, ześrodkowuje się w rejonie SD dowódcy obrony naziemnej, otrzymując do przewiezienia stanu osobowego niezbędną ilość środków transportowych.

Dowódca obrony naziemnej lotniska, jako organizator walki obronnej, obowiązany jest szczególnie dokładnie przemyśleć i zorganizować system ognia. Osobiście wskazuje on stanowiska ogniowe ciężkich karabinów maszynowych, środków przeciwpancernych oraz główne i dodatkowe pasy ostrzału.

W zależności od konkretnej sytuacji, do odparcia przeciwnika można stosować różne formy działań. Jeżeli przeciwnik zostanie wykryty na dalekich podejściach do lotniska, a jego siły rozpoznane określi jako niewielkie, należy częścią sił obsadzić punkty oporu na kierunku zagrożonym, a zasadnicze siły skierować poza rejon lotniska w celu zniszczenia podchodzącego przeciwnika.

W razie pojawienia się w rejonie lotniska większych sił przeciwnika celowe jest obsadzenie punktów oporu na zagrożonych kierunkach z jednoczesnym przesunięciem odwodu ogólnego w rejon umożliwiający skuteczne kontratakowanie lub zajęcie doraźnie przygotowanej rubieży obronnej na kierunku jego wtargnięcia.

Po obsadzeniu rubieży obrony, dowódcy plutonów /drużyn/ zobowiązani są złożyć meldunki dowódcom rejonów obrony o osiągnięciu gotowości bojowej. Muszą oni jednocześnie zorganizować obserwację przeciwnika przed frontem i na skrzydłach oraz postawić zadania bojowe swym podwładnym.

Ciągłą obserwację przeciwnika należy prowadzić wszystkimi środkami i sposobami do rozpoznania powietrznego włącznie. Uzyskane dane należy meldować dowódcy obrony naziemnej /pułku lotniczego/ a ten przekazuje je do wyższego sztabu.

Organizowany system patrolowania powinien zapewnić wykrycie przeciwnika przed rubieżą, z której mógłby on prowadzić skuteczny ogień z broni strzeleckiej do bronionych na lotnisku obiektów. Zadaniem patroli będzie również obserwacja poruszającego się przeciwnika w terenie i składanie okresowych meldunków na SD dowódcy obrony naziemnej. Odpowiednio wczesne wykrycie i ustalenie sił przeciwnika, jeszcze przed podejściem do bronionych obiektów, uniemożliwi mu wykorzystanie czynnika zaskoczenia podczas napadu na lotnisko.

Dowódca obrony naziemnej, po postawieniu zadań dowódcom rejonów obrony oraz po zawiadomieniu dowódców oddziałów i pododdziałów wojsk lądowych /OTK/ o grożącym napadzie na lotnisko, nieustannie śledzi rozwój sytuacji naziemnej i reaguje na wszystkie meldunki. Precyzuje jednocześnie zadania na odparcie przeciwnika i wykorzystanie podległych mu środków ogniowych.

W wypadku wtargnięcia przeciwnika w granice obrony naziemnej lotniska należy natychmiast podjąć niezbędne czynności w celu jego zatrzymania. W tym celu prowadzi się skoncentrowany ogień ze wszystkich środków ogniowych a na najbardziej zagrożonym kierunku wprowadza się do walki odwód ogólny. Dowódca odwodu przed wprowadzeniem jego sił do walki, powinien otrzymać od dowódcy obrony naziemnej rubież wprowadzenia do walki, kierunek i obiekt ataku czas osiągnięcia gotowości bojowej i sygnał do przejścia do ataku.

Jeżeli nie ma stworzonych warunków na to, aby przejść do kontrataku, odwód może być wykorzystany do wzmocnienia obrony na kierunkach zagrożonych. W tym wypadku dowódca obrony naziemnej powinien niezwłocznie podjąć decyzję na zorganizowanie nowego odwodu, w skład którego powinny wchodzić siły i środki z kierunków nie związanych walką i dodatkowe siły z oddziałów garnizonu.

Obrona naziemna lotniska musi być przygotowana również do prowadzenia walki z desantem powietrznym nieprzyjaciela zrzuconym /wysadzonym/ w rejonie lub bezpośrednio na lotnisku.

W przypadku wysadzenia desantu w rejonie lotniska stawia się w stan gotowości do obrony jednostki garnizonu lotniczego, wzmacnia się obserwację podejść do lotniska oraz kieruje do rejonu desantowania odwód ogólny

obrony naziemnej z zadaniem niszczenia oddzielnych grup desantu podczas lądowania i zbiórki.

W przypadku, gdy wysadzenie /zrzut/ desantu odbywa się bezpośrednio na lotnisko, otwiera się do desantu ogień ze wszystkich możliwych środków ogniowych. Jednocześnie w miejsce to kieruje się grupę złożoną z odwodu /jeżeli potrzeba to wzmacnia się ją/ z zadaniem rozbicia i likwidacji lądującego przeciwnika oraz organizuje się bezpośrednią obronę stanowisk dowodzenia, węzłów łączności, stref rozśrodkowania samolotów, magazynów itp.

5. Praca dowódcy i sztabu oddziału lotniczego w organizacji obrony lotniska

Obronę lotniska organizuje dowódca pułku lotniczego na podstawie zarządzenia dowódcy szczebla nadrzędnego z uwzględnieniem sytuacji naziemnej, powietrznej, warunków terenowych oraz posiadanych sił i środków do tego celu przeznaczonych.

W zarządzeniu, dotyczącym obrony lotniska, dowódca szczebla nadrzędnego powinien określić:

- zadania pułku lotniczego i batalionu zaopatrzenia w ramach systemu obrony związku operacyjno-taktycznego /operacyjnego/;
- siły i środki wzmocnienia przydzielone do wykorzystania w obronie lotniska;
- sposób współdziałania lotnictwa i naziemnych środków obrony przeciwlotniczej biorących udział w osłonie lotniska;
- sposób wyprowadzenia sił i środków z lotniska w razie bezpośredniego zagrożenia przeważających sił przeciwnika;
- rozmieszczenie pododdziałów wojsk lądowych i OTK oraz sposób współdziałania z nimi podczas odpierania napadu przeciwnika na lotnisko;
- organizację powiadamiania o zagrożeniu;
- sygnały alarmowe i sposób ich przekazywania;
- sposób i zasady maskowania na lotnisku.

Brak zarządzenia dowódcy szczebla nadrzędnego nie zwalnia dowódcy pułku lotniczego od obowiązku organizacji obrony i ochrony lotniska i nie zdejmuje z niego odpowiedzialności za bezpieczeństwo oddziałów i pododdziałów bazujących na lotnisku.

W przypadku bazowania pułku lotniczego na dwóch lotniskach dowódca pułku i bzaop ponoszą odpowiedzialność za organizację obrony obydwóch lotnisk. Obronę lotniska zapasowego organizują dowódca eskadry lotniczej

i rzutu naziemnego zabezpieczenia, zgodnie z wytycznymi dowódcy pułku lotniczego.

Praca związana z organizacją obrony naziemnej lotniska rozpoczyna się z chwilą przybycia na nie grupy rekonesansowej /lub rzutu naziemnego zabezpieczenia/. Podczas rekonesansu lotniska i przyległego rejonu ustala się sytuację naziemną, powietrzną, kierunki najbardziej dogodnie do podejścia i napadu przeciwnika na lotnisko oraz możliwość uzyskania pomocy od jednostek bazujących w pobliżu lotniska a także orientacyjną strukturę obrony i zakres prac w zakresie inżynierskiej rozbudowy obrony naziemnej lotniska.

Swoje propozycje, dotyczące organizacji obrony lotniska, dowódca bzaop /rzutu naziemnego zabezpieczenia/ przedstawia przybywającemu na lotnisko dowódcy pułku lotniczego. Mogą one zawierać:

- strukturę obrony lotniska;
- system ognia;
- wydzielone siły i środki do obrony lotniska oraz sposób ich wykorzystania itd.

Jednocześnie melduje mu o wynikach rekonesansu lotniska i rejonu przylotniskowego, o zrealizowanych przedsięwzięciach z zakresu obrony lotniska i możliwościach rozbudowy inżynierskiej terenu.

Na podstawie otrzymanego zarządzenia dowódcy szczebla nadrzędnego, dotyczącego organizacji obrony lotniska, przeprowadzonego rekonesansu i oceny sytuacji dowódca pułku lotniczego podejmuje decyzję do obrony lotniska, z którą zapoznaje personel kierowniczy.

Decyzja dowódcy pułku w zakresie obrony powinna zawierać:

- cel i zadania obrony lotniska /lotnisk/;
- zadania wszystkich pododdziałów biorących udział w obronie lotniska;
- zadania w zakresie rozbudowy inżynierskiej i maskowania lotniska;
- sposób współdziałania z oddziałami /pododdziałami/ wojsk lądowych /OTK/ przewidzianych do wykorzystania w obronie lotniska i likwidacji skutków użycia BMR;
- sposób wyprowadzenia sił i środków z lotniska zagrożonego na lotnisko zapasowe;
- sposób powiadamiania i zbiórki stanu osobowego na wypadek alarmu;
- organizację dowodzenia i łączności.

Zgodnie z decyzją dowódcy pułku lotniczego, szef sztabu pułku wspólnie z szefem sztabu bzaop, przy pomocy przedstawicieli pododdziałów biorących udział lub współdziałających w obronie lotniska - opracowują plan obrony

lotniska. Zazwyczaj składa się on z części opisowej i graficznej.

Przykładowa treść części opisowej planu obrony lotniska przedstawia się następująco:

"ZATWIERDZAM"
DOWÓDCA..... plm

POUFNE
Egz.nr.....

.....
/stopień, imię i nazwisko/
Dnia .....

P L A N

OBRONY LOTNISKA ..... /część opisowa/

I. ORGANIZACJA POWIADAMIANIA:

- sposób i czas powiadamiania stanu osobowego, kolejność powiadamiania;
- wydzielone środki transportowe do przewozu stanu osobowego do miejsca zbiórki - czas i miejsce podstawienia transportu.

II. OBRONA PRZED BRONIĄ MASOWEGO RAŻENIA

- cel obrony;
- organizacja rozpoznania i obserwacji;
- organizacja powiadamiania stanu osobowego o zagrożeniu;
- sposób i stosowane środki ochrony, ukrycia dla stanu osobowego oraz środków materiałowych;
- czynności stanu osobowego na wypadek zagrożenia;
- organizacja likwidacji skutków napadu przeciwnika;
- przedsięwzięcia leczniczo-ewakuacyjne.

III. OBRONA PRZECIWLOTNICZA

- cel obrony;
- organizacja obserwacji powietrznej i powiadamiania o zagrożeniu;
- organizacja i sposoby zwalczania środków napadu powietrznego /SNP/;
- zabezpieczenie stanu osobowego, sprzętu i środków materiałowych przed uderzeniem z powietrza;
- przedsięwzięcia maskowania;
- działanie stanu osobowego w czasie napadu SNP;
- likwidacja skutków napadu.

IV. OBRONA NAZIEMNA

- cel obrony;

- organizacja obserwacji i powiadamiania;
- podział stanu osobowego i środków ogniowych;
- organizacja patrolowania;
- działanie stanu osobowego w czasie napadu na lotnisko wojsk lądowych przeciwnika, desantu powietrznego /morskiego/;
- sposoby działań oraz zadania lotnictwa, artylerii przeciwlotniczej i pozostałych środków ogniowych w walce z przeciwnikiem;
- działanie stanu osobowego w czasie akcji grup specjalnych /organizacja bezpośredniej ochrony poszczególnych obiektów na lotnisku/;
- organizacja likwidacji skutków napadu na lotnisko.

V. ZABEZPIECZENIE TYŁOWE

- ilość i rodzaj transportu wydzielonego dla potrzeb obrony i miejsca podstawienia;
- zabezpieczenie w środki transportowe w czasie wyprowadzania sił i środków z lotniska zagrożonego na lotnisko zapasowe;
- wydzielone siły i środki do zabezpieczenia działań bojowych pułku na lotnisku zapasowym;
- organizacja regulacji ruchu na lotnisku;
- organizacja zabezpieczenia gospodarczo-bytowego i medycznego.

VI. ORGANIZACJA DOWODZENIA

- rozmieszczenie stanowisk dowodzenia;
- organizacja i sposób pracy środków łączności przewodowej i radiowej;
- sposób przekazywania rozkazów i zarządzeń;
- organizacja łączności z lotniskiem zapasowym;
- organizacja łączności ze współdziałającymi pododdziałami;
- organizacja współdziałania sił i środków w obronie lotniska.

VII. PRZEDSIĘWZIĘCIA WYNIKAJĄCE Z KONKRETNEJ SYTUACJI POWIETRZNEJ I NAZIEMNEJ

- warianty wyprowadzenia pułku z lotniska zagrożonego na lotnisko zapasowe;
- inne niezbędne przedsięwzięcia.

Szef sztabu bzaop

Szef sztabu .... plm

.....

.....

W części graficznej planu - załącznik nr 9 na mapie lub schemacie uwidacznia się następujące elementy:

- pas startowy, drogi kołowania, strefy rozśrodkowania samolotów i drogi dojazdowe;
- miejsca rozmieszczenia sił i środków /obiektów/, oddziałów i pododdziałów bazujących na lotnisku;
- urządzenia inżynierskie /schrony, szczeliny przeciwlotnicze, przykryte odcinki transzei itp./ służące do ukrycia stanu osobowego i sprzętu;
- stanowiska ogniowe artylerii przeciwlotniczej;
- strukturę obrony naziemnej /rejon obrony, punkty oporu, rejon rozmieszczenia odwodu ogólnego, sektory obserwacji i ostrzału, pola minowe itp./;
- źródła wody nadające się do celów gospodarczo-bytowych i technicznych;
- miejsca rozmieszczenia punktów zabiegów specjalnych;
- rozmieszczenie rejonów przeznaczonych do wyprowadzenia sił i środków w przypadku skażenia /zagrożenia/ lotniska;
- stanowiska dowodzenia, punkty obserwacyjne i trasy marszu patroli;
- inne potrzebne dane.

Ponadto w części graficznej planu obrony lotniska, w postaci tabel przedstawia się:

- sposób powiadamiania i zbiórki stanu osobowego;
- podział sił i środków do obrony przed BMR;
- podział sił i środków do obrony przeciwlotniczej;
- podział sił i środków do obrony naziemnej;
- schemat łączności przewodowej i radiowej.

III. ORGANIZACJA UBEZPIECZENIA /OCHRONY I OBRONY NAZIEMNEJ/ LOTNISK WOJSK OPK

Ochronę i obronę naziemną lotnisk wojsk OPK organizuje się w celu zabezpieczenia obiektów i sprzętu bojowego przed penetracją oraz dywersją. Odpowiedzialność za to ponosi szef sztabu pułku.

Ochronę zapewnia się za pomocą wart wewnętrznych, służby z bronią i pododdziałów alarmowych. Celem ochrony jest bezpośrednie zabezpieczenie obiektów i sprzętu przed uszkodzeniem, kradzieżą i penetracją.

Obronę naziemną organizuje się w celu niedopuszczenia do przedostania się na chroniony obiekt sił dywersyjnych nieprzyjaciela oraz ich likwidacji.

Na każdy obiekt wyznacza się dowódcę obrony naziemnej danego obiektu.

Ochronę i obronę naziemną organizuje się siłami i środkami wszystkich pododdziałów z tym, że do obsadzania najważniejszych elementów /placówki, patrole ochronne, warty/ należy wyznaczać w miarę możliwości żołnierzy z pododdziałów ochrony.

Zadaniem ochrony i obrony naziemnej w wojskach OPK jest:

- ochrona sprzętu bojowego i urządzeń oraz zapasów materiałowo-technicznego zaopatrzenia /MTZ/ stanowiących o gotowości bojowej jednostki;
- zabezpieczenie urządzeń technicznych i sprzętu bojowego przed zniszczeniem przez siły dywersyjne;
- zapewnienie pododdziałom specjalistycznym i zmianom dyżurnym możliwości prowadzenia ciągłej pracy bojowej;
- zapewnienie ochrony przemieszczających się kolumn MTZ i innego sprzętu techniczno-bojowego.

Ochronę i obronę naziemną organizuje się pod względem zakresu w zależności od stopnia zagrożenia obiektu, możliwości wydzielenia przez jednostkę sił i środków do jej realizacji oraz stanu gotowości w jakim znajduje się jednostka.

a/ w stanie stałej gotowości bojowej, gdy zagrożenie napadem grup dywersyjnych nie istnieje organizuje się tylko bezpośrednią ochronę najważniejszych elementów obiektu za pomocą służb wewnętrznych /warty, służba z bronią, pododdział alarmowy, patrole do przeciwdziałania penetracji/.

b/ w stanie podwyższonej gotowości bojowej można już spodziewać się aktywizacji wrogich elementów. Należy więc w tym okresie dokonać wzmocnienia stanu ochrony i zabezpieczenia obiektów. W tym celu dokonuje się wzmocnienia wart i posterunków na najważniejszych obiektach /magazyny broni, amunicji, MPS, bomboskłady i sprzęt bojowy/. Mogą być także wystawione patrole ochronne.

c/ w stanach zagrożenia wojennego i pełnej gotowości bojowej, gdy istnieje zagrożenie napadem grup dywersyjno-rozpoznawczych, organizuje się pełny system obrony naziemnej.

Elementami ochrony i obrony naziemnej w pułku lotnictwa myśliwskiego OPK są:

- warty;
- służby dyżurne pełnione z bronią;
- pododdziały alarmowe lub odwody;
- placówki;
- patrole ochronne;
- patrole rozpoznawcze;

- zapory inżynieryjne;
- stanowisko dowodzenia dowódcy obrony naziemnej.

Zadania dla wart, służb i pododdziału alarmowego określone są w obowiązujących regulaminach i instrukcjach. Jednak z chwilą wprowadzenia wyższych stanów gotowości bojowej wchodzi one w system obrony i ochrony i podporządkowane są dowódcy obrony naziemnej danego obiektu.

Odwód jest najważniejszym elementem ugrupowania ochrony i obrony naziemnej lotniska. Jego skład określa dowódca pułku kierując się możliwościami i konkretnymi potrzebami. Odwód wyposaża się w środki transportowe, zapewniające szybki przerzut ludzi po bezdrożach oraz prowadzenie rozpoznania na kierunkach zagrożonych przez grupy dywersyjne. Ponadto do odwodu przydziela się środki łączności, umożliwiające łączność z SD na odległość co najmniej 5 km.

Odwód może wykonywać następujące zadania:

- prowadzić częścią sił rozpoznanie zagrożonych kierunków, wydzielając w tym celu patrole rozpoznawcze na środkach transportowych /motocykle, rowery, samochody/;
- odpiierać atak grupy /grup/ dywersyjnej celem uniemożliwienia im podejścia do bronionego obiektu;
- prowadzić pościg za wycofującą się grupą celem jej zniszczenia /rozbicia/;
- wzmocnić warty i placówki w czasie atakowania ich przez przeważające siły nieprzyjaciela lub bezpośrednio przed ich atakiem.

Placówka ma za zadanie uniemożliwienie przeniknięcia grup dywersyjnych i pojedynczych osób w rejon bronionego obiektu w wyznaczonym odcinku obrony okrężnej, względnie do określonego obiektu.

Skład placówki powinien zapewnić zwłaszcza w warunkach ograniczonej widoczności;

- wystawienie do dwóch czujek na zagrożonych kierunkach;
- wystawienie jednego do dwóch patroli ochronnych celem zabezpieczenia luk między placówkami;
- wystawienie obserwatora w punkcie oporu placówki;
- dyżur przy karabinach maszynowych /ckm, rkm/;
- dyżur przy środkach łączności.

Swoje podstawowe zadania placówka wykonuje przez:

- prowadzenie obserwacji;
- patrolowanie terenu zakrytego między placówkami;

- zatrzymywanie osób podejrzanych usiłujących przeniknąć na teren bronionego obiektu;

- odpieranie ataku nieprzyjaciela na placówkę.

Placówkę rozmieszcza się w takiej odległości od bronionego obiektu aby uniemożliwić prowadzenie celnego ognia przez nieprzyjaciela - wynosi ona 500-800 m. Ich ilość uzależniona jest od wielkości bronionego obiektu, położenia i terenu w jakim się ten obiekt znajduje.

Placówki rozmieszcza się okrężnie wokół obiektu na kierunkach prawdopodobnego działania grup dywersyjnych. Załoga placówki urządza gniazdo oporu^{1/} w terenie zapewniającym prowadzenie obserwacji i ognia w wyznaczonym odcinku obrony. Gniazda oporu powinny być rozbudowane już w stanie stałej gotowości bojowej, mieć wykonane stanowiska ogniowe dla pojedynczych żołnierzy i obsługi broni maszynowej do strzelania do celów naziemnych i powietrznych, schron dla ukrycia stanu osobowego w czasie nalotu i zapewnienia odpoczynku zmianie odpoczywającej oraz nisze na amunicję.

Placówkę ubezpiecza się 1-2 czujkami /tylko w warunkach ograniczonej widoczności i w terenie zakrytym/ wystawianymi na odległość do 300 m przed placówką.

Czujka przeznaczona jest do zabezpieczenia placówki przed niespodziewanym napadem przez grupy dywersyjne, uniemożliwienia pojedynczym osobom przeniknięcia w kierunku ochranianego obiektu. Czujka może składać się z 2-3 żołnierzy, z których jeden jest starszym. Gdy od strony spodziewanego nieprzyjaciela zbliżają się ludzie to czujka pozwala się zbliżyć nie bliżej jak na odległość rzutu granatem. Po zatrzymaniu osób podejrzanych, starszy czujki wywołuje dowódcę placówki i przekazuje mu te osoby.

Patrole ochronne wyznacza się ze składu wart do wzmocnienia ochrony np. kompleksu koszar lub innych zabudowań oraz ze składu placówek do zabezpieczenia odcinków terenu między nimi, zwłaszcza gdy odległości są zbyt duże, a także w terenie zakrytym i w warunkach ograniczonej widoczności.

Do zadań patrolu ochronnego należy:

- patrolowanie wyznaczonego odcinka terenu lub rejonu wokół ochranianego obiektu;

- wykrywanie i zatrzymywanie osób podejrzanych usiłujących przeniknąć na teren ochranianego obiektu;

1/ Gniazdo oporu - to odpowiednik punktu oporu w WLF.

- niszczenie ogniem osób, co do których nie ma wątpliwości, że działają na szkodę ochranianego obiektu;
- odpieranie ataku grup dywersyjnych.

Patrole rozpoznawcze w sile 2-3 żołnierzy wyposażone w środki transportu /motocykl, samochód/ wydziela dowódca odwodu na kierunki zagrożone przez grupy dywersyjne i na odległości do 3 km od chronionego obiektu.

Zadaniem patroli jest:

- uzyskiwanie wiadomości od ludności cywilnej, służby leśnej ORMO o pojawieniu się w rejonie grup dywersyjnych;
- rozpoznanie kompleksów leśnych oraz tych rejonów terenu, które sprzyjają działaniu grup dywersyjnych;
- organizowanie zasadzek na prawdopodobnych podejściach grup dywersyjnych do bronionego obiektu.

Zapory inżynierskie rozmieszcza się na odcinkach terenu pomiędzy placówkami na kierunkach łatwo dostępnych dla nieprzyjaciela. Mogą nimi być:

- niska sieć kolczasta;
- zapory mało widoczne;
- przeciwpiechotne pola minowe;
- miny sygnałowe i oświetlające.

Zapory ustawia się w przypadku konkretnej potrzeby, w czasie gdy pułk osiąga stan zagrożenia wojennego lub pełnej gotowości bojowej - na specjalne zarządzenie dowódcy obrony naziemnej.

Stanowisko dowodzenia dowódcy obrony naziemnej organizuje się w celu zapewnienia sprawnego dowodzenia elementami obrony naziemnej. Rozmieszcza się je w pobliżu startowego stanowiska dowodzenia /SSD/ lub w miejscu wskazanym przez dowódcę pułku. SD wyposaża się w niezbędne środki łączności do utrzymania łączności dowódcy obrony z:

- odwodem, a przez dowódcę odwodu z patrolami rozpoznawczymi;
- placówkami;
- patrolami ochronnymi;
- rejonami obrony oddalonymi znacznie od pułku /np. rejon obrony bomboskładu/;
- wartowniami;
- służbą dyżurną pułku.

Na szczeblu plm OPK opracowuje się następującą dokumentację:

a/ Zarządzenie dowódcy plm OPK w sprawie organizacji ubezpieczenia, w którym należy określić:

- wiadomości o zagrożeniu działaniami grup dywersyjno-rozpoznawczych nieprzyjaciela;

- ustalenie w jaki sposób należy zorganizować obronę naziemną;
- skład, zadania, w jakim okresie gotowości bojowej i kto organizuje dany element obrony naziemnej;
- zakres rozbudowy inżynieryjnej /z określeniem odpowiedzialności osób funkcyjnych/;
- zadania w zakresie zorganizowania ochrony bezpośredniej sprzętu bojowego;
- wyznaczenie dowódcy obrony naziemnej i dowódców obrony naziemnej obiektów oddalonych od pułku /o ile jest taka potrzeba/;
- sposób organizacji łączności i dowodzenia.

b/ Plan rozmieszczenia posterunków oraz obrony i ochrony obiektów pułku - załącznik nr 6 w wyższych stanach gotowości bojowej, na którym wykazuje się:

- kierunki zagrożenia przez nieprzyjaciela;
- rozmieszczenie obiektów i urządzeń pułku z uwzględnieniem elementów ochrony i obrony naziemnej, organizowanych w zależności od stanów gotowości bojowej;
- rozmieszczenie odwodu /stan i wyposażenie/;
- rozmieszczenie SD dowódcy obrony naziemnej;
- tabela rozliczenia sił i środków przeznaczonych do obrony i ochrony pułku według stanów gotowości bojowej;
- schemat organizacji łączności;
- sygnały.

c/ Zadania dla placówek w formie graficznej:

- dozory dotyczące rejonu działań;
- wiadomości o nieprzyjacielu;
- sektory ostrzału;
- skład, miejsce rozmieszczenia i zadania dla czujki /czujek/;
- skład i zadania patrolu /patrolu/ ochronnych oraz rejon patrolowania;
- rejon doprowadzenia osób zatrzymanych przez patrole;
- wykaz wyposażenia i uzbrojenia placówki;
- sygnały;
- znaki rozpoznawcze.

Łączność organizuje się dla sprawnego przekazywania rozkazów zarządzeń i meldunków oraz podawania sygnałów zagrożenia między stanowiskiem dowodzenia dowódcy obrony naziemnej lotniska a poszczególnymi elementami obrony i ochrony - załącznik nr 7. Ponadto organizuje się łączność radiową dla dowódcy odwodu z patrolami rozpoznawczymi. Ponadto każdy element

ochrony i obrony naziemnej wyposaża się w środki sygnalizacyjne /rakietnice i naboje sygnałowe/.

W celu zamaskowania treści przekazywanych rozkazów i meldunków w plm OPK opracowuje się "Tabelę rozmówniczą" przeznaczoną wyłącznie dla elementów ochrony i obrony naziemnej, w której należy przewidzieć wszystkie możliwe warianty skróconych rozkazów i meldunków.

ZAKOŃCZENIE

Ze względu na możliwość zagrożenia lotniska ze strony nieprzyjaciela naziemnego, pułk lotniczy bazujący na nim posiada ograniczone możliwości obrony ze względu na dużą powierzchnię bronionego obiektu. Uwzględniając stan sił i środków wyznaczonych do obrony naziemnej lotniska, ich wyposażenie i uzbrojenie należy ocenić, że pułk lotniczy, bazujący na lotnisku, posiada możliwość odparcia ataku przeciwnika naziemnego w sile do kompanii lub może zatrzymać czy związać walką do batalionu piechoty.

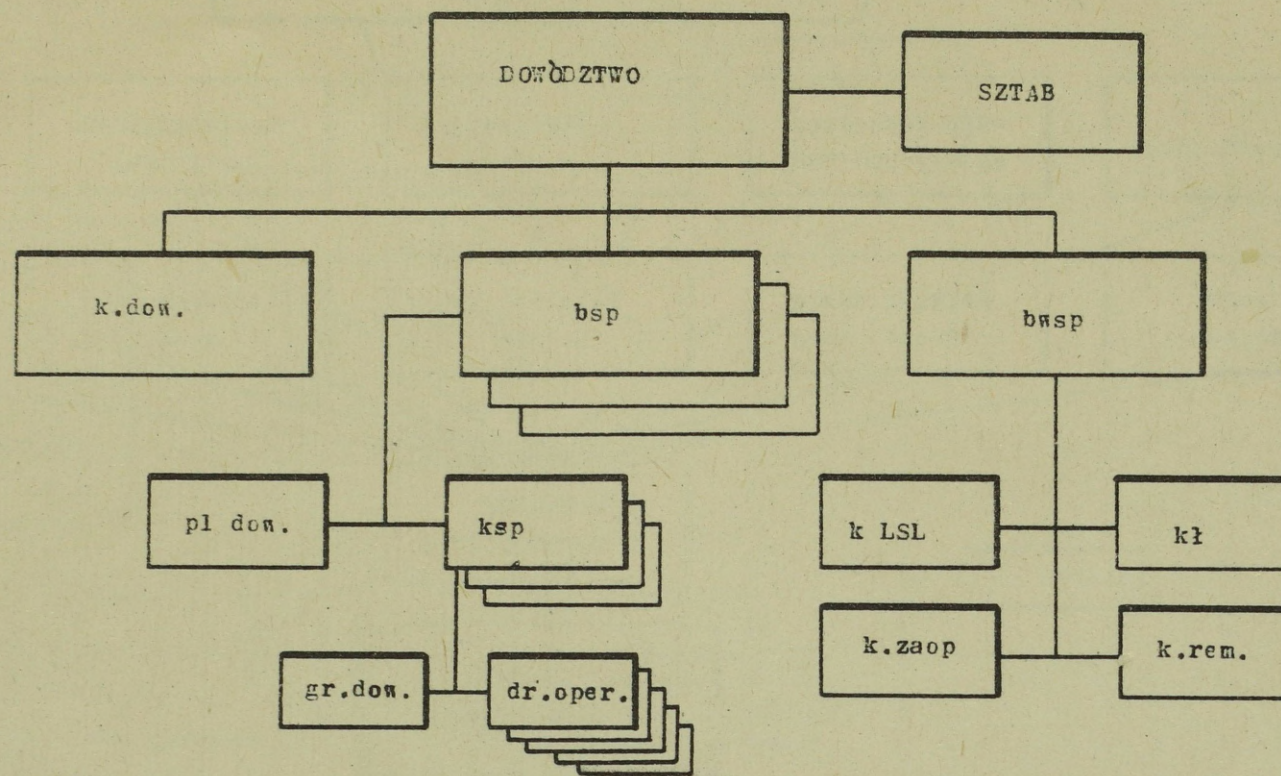
Sposób działania przeciwnika /a także organizacja obrony naziemnej/ jest uzależniony od charakteru terenu, jego ukształtowania i pokrycia. Dlatego też teren stanowi bardzo istotny element wymagający wnikliwej oceny w procesie planowania obrony naziemnej lotniska.

Obrona lotniska nie może mieć cech improwizacji. W konfrontacji z przygotowanym, nowoczesnie wyposażonym i dobrze wyszkolonym przeciwnikiem, wszechstronna znajomość taktyki jego działania, terenu w którym zamierza działać, może odegrać dużą rolę w organizacji skutecznej obrony bez angażowania nadmiernej ilości sił i środków. W tej sytuacji doskonalenie podstawowych elementów obrony lotniska i odpowiednio wysoki stopień wyszkolenia stanu osobowego może w istotny sposób zmniejszyć stopień ich zagrożenia.

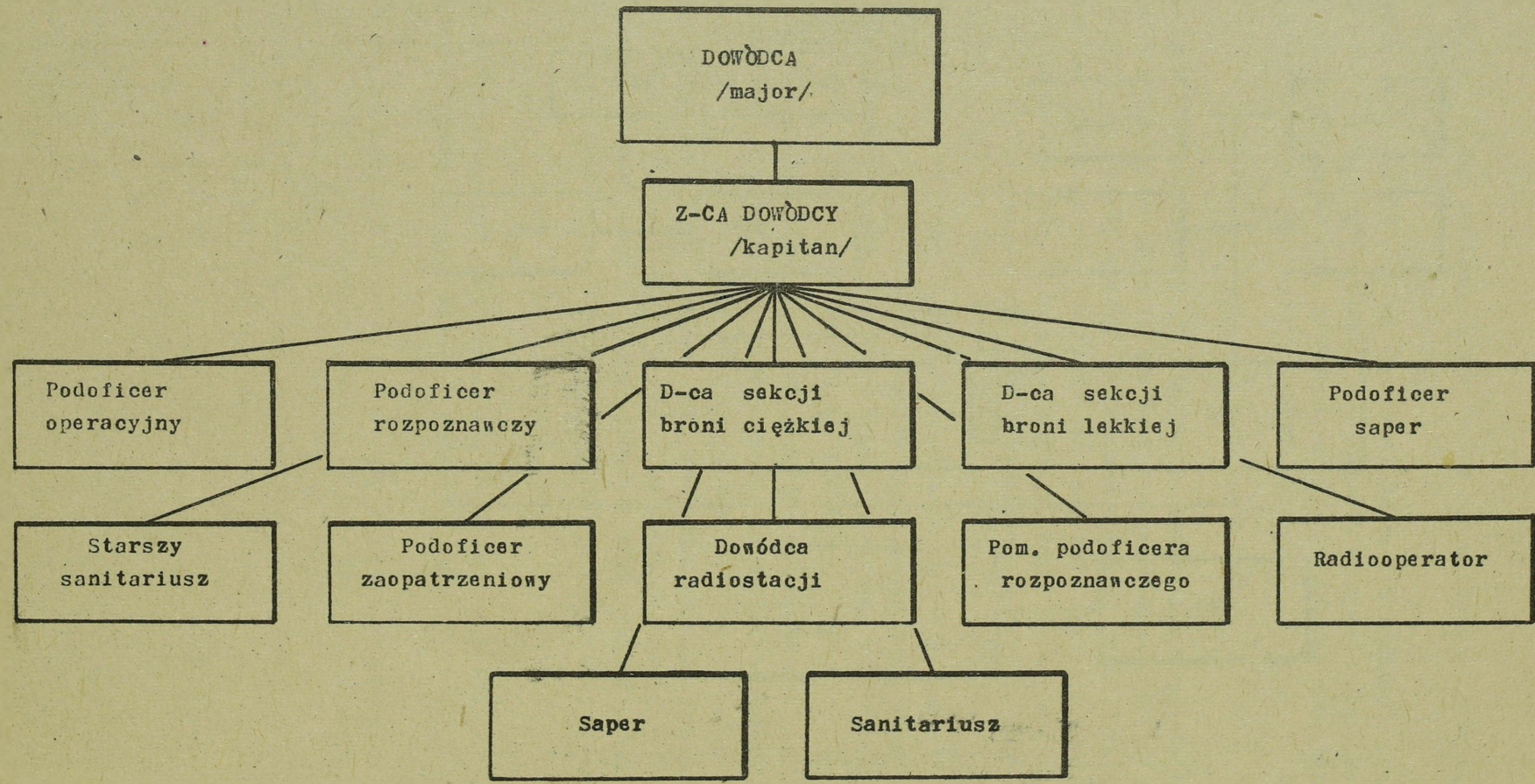
LITERATURA

1. Kpt. Stefan RAK "Obrona naziemna lotniska", PwL i OPK nr 6/83;
2. "Zabezpieczenie tyłowe działań bojowych pułku lotnictwa frontowego", wyd. ASG 1979r;
3. "Instrukcja organizacji ubezpieczenia /ochrony i obrony naziemnej/ jednostek wojsk OPK - jako elementu zabezpieczenia działań bojowych", wyd. DW OPK, wewn. 431/80;
4. "Zagrożenie obiektów WLF działaniami dywersyjno-rozpoznawczymi i powietrzno-manewrowymi SZ państw NATO", sygn. DWL 1256/83.

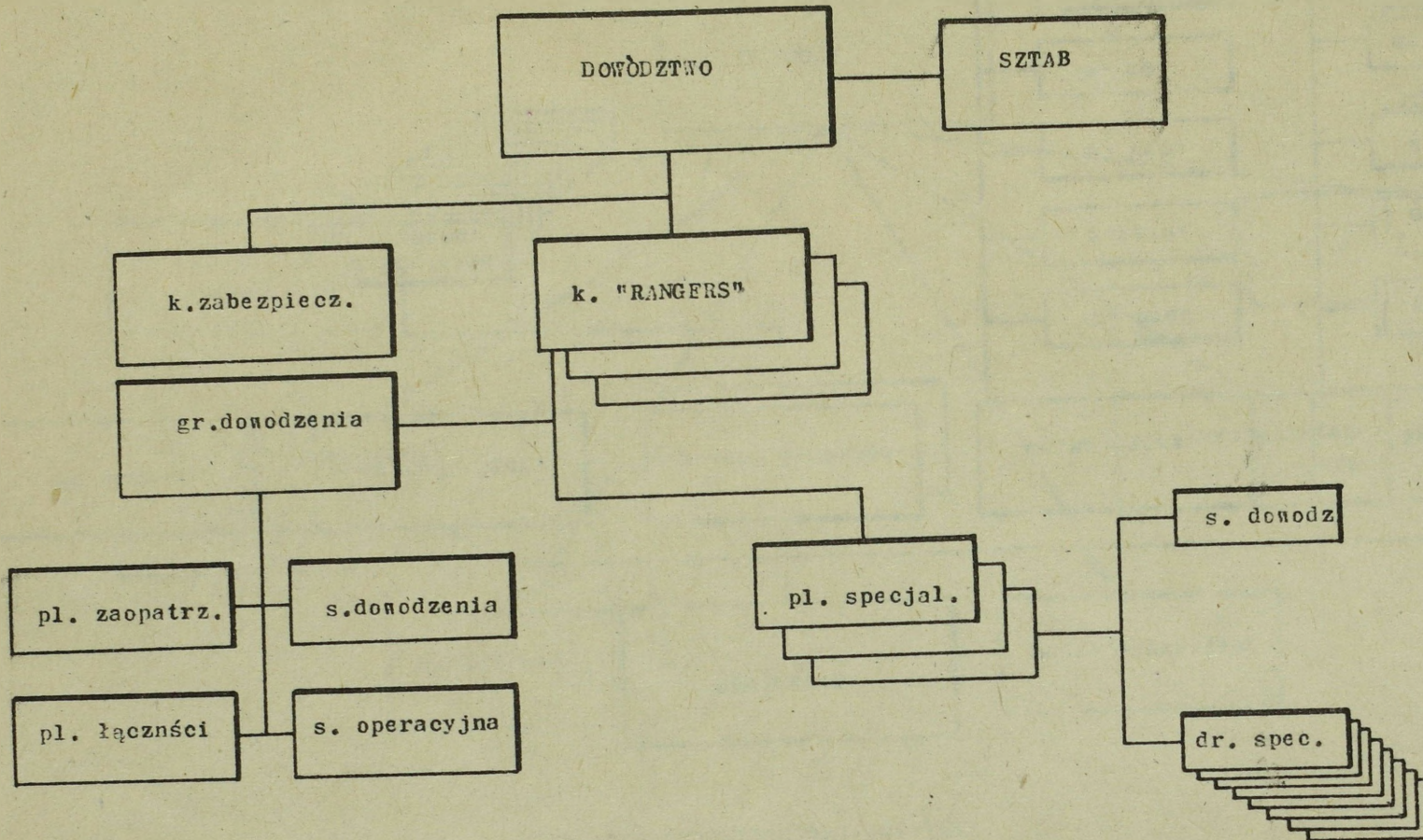
STRUKTURA ORGANIZACYJNA GSP/A/

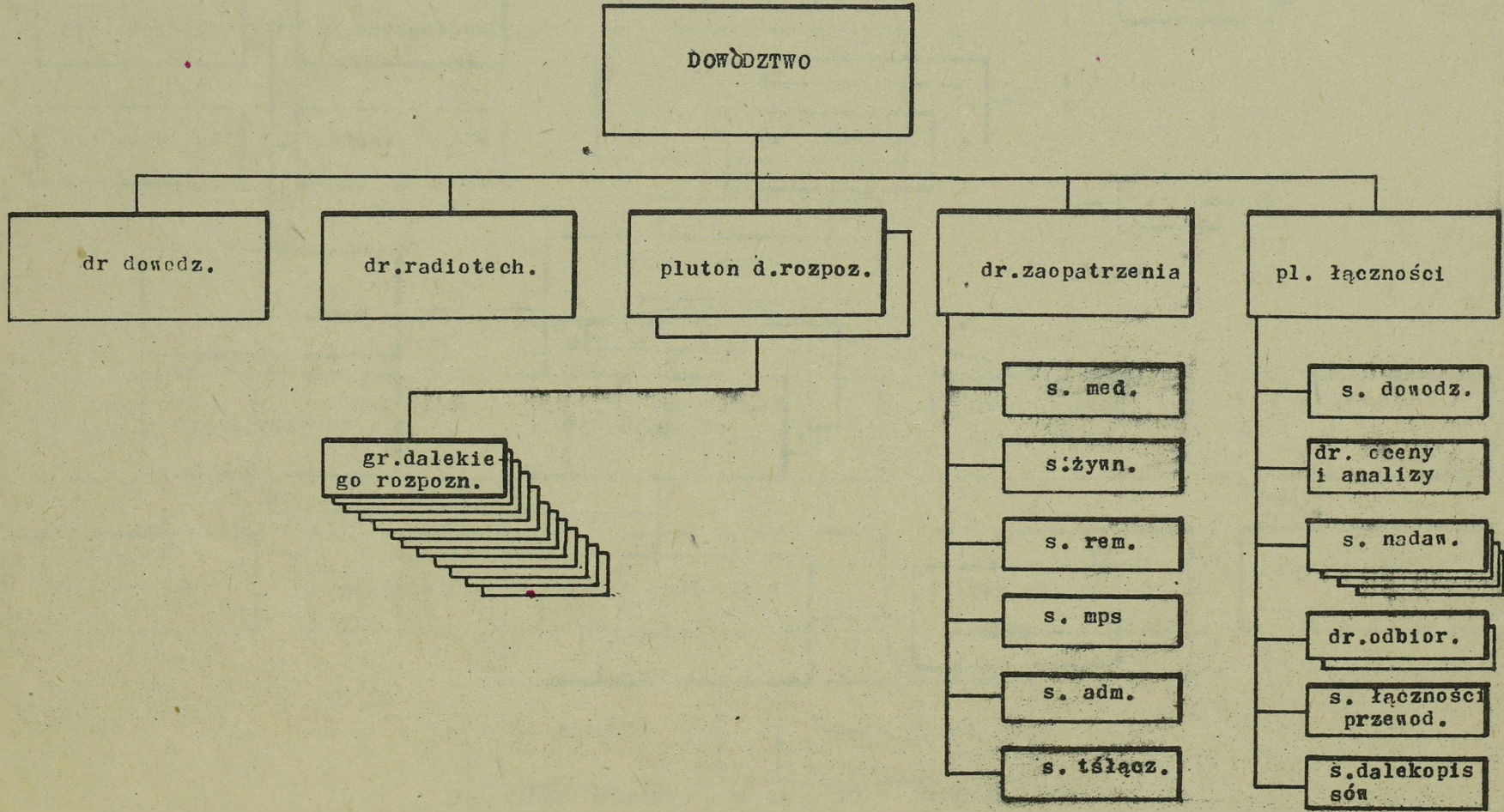
STRUKTURA ORGANIZACYJNA DRUŻYNY OPERACYJNEJ /A/

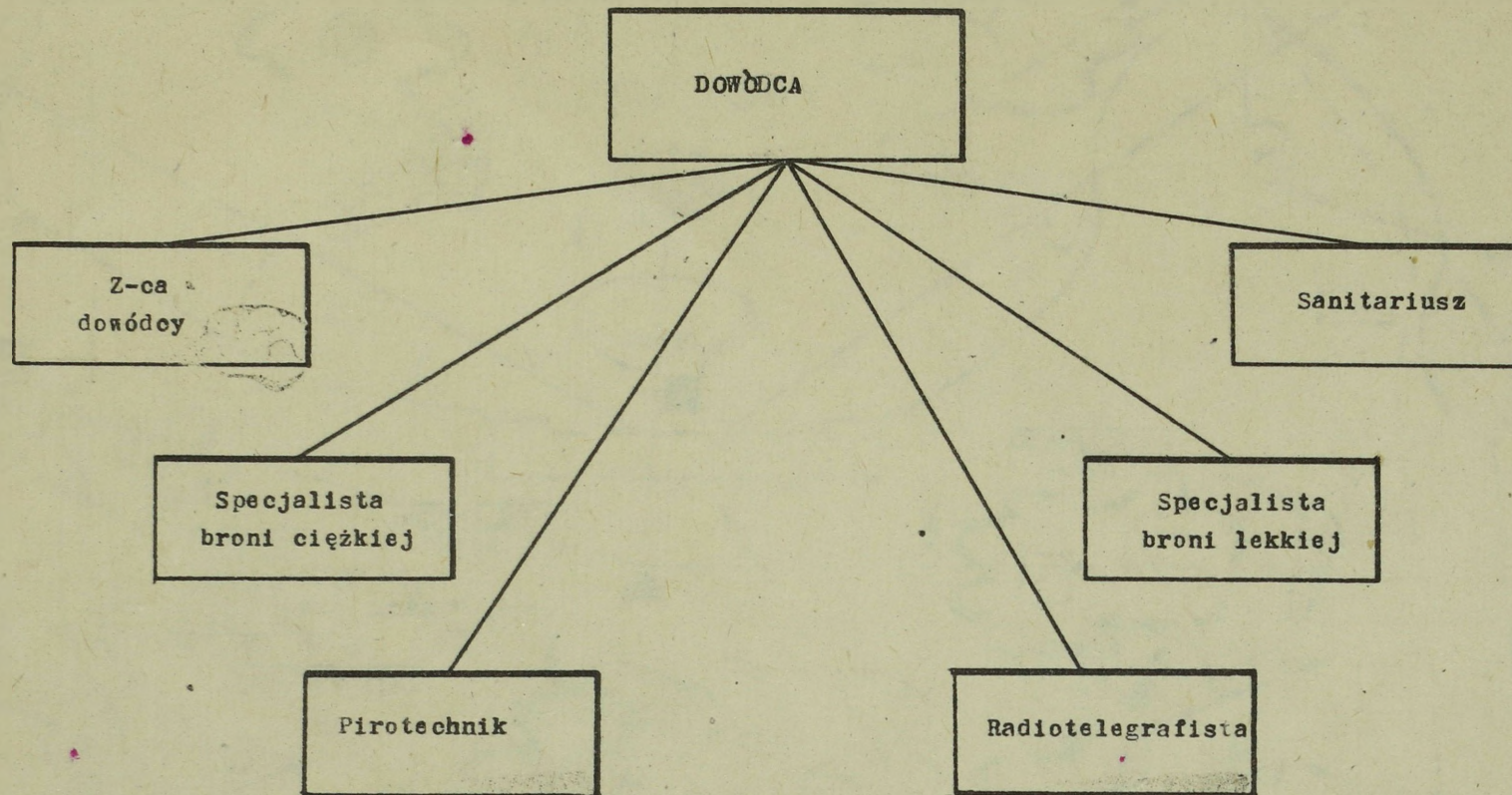
STRUKTURA ORGANIZACYJNA BATALIONU "RANGERS" /A/

STRUKTURA ORGANIZACYJNA kdr /NZ/

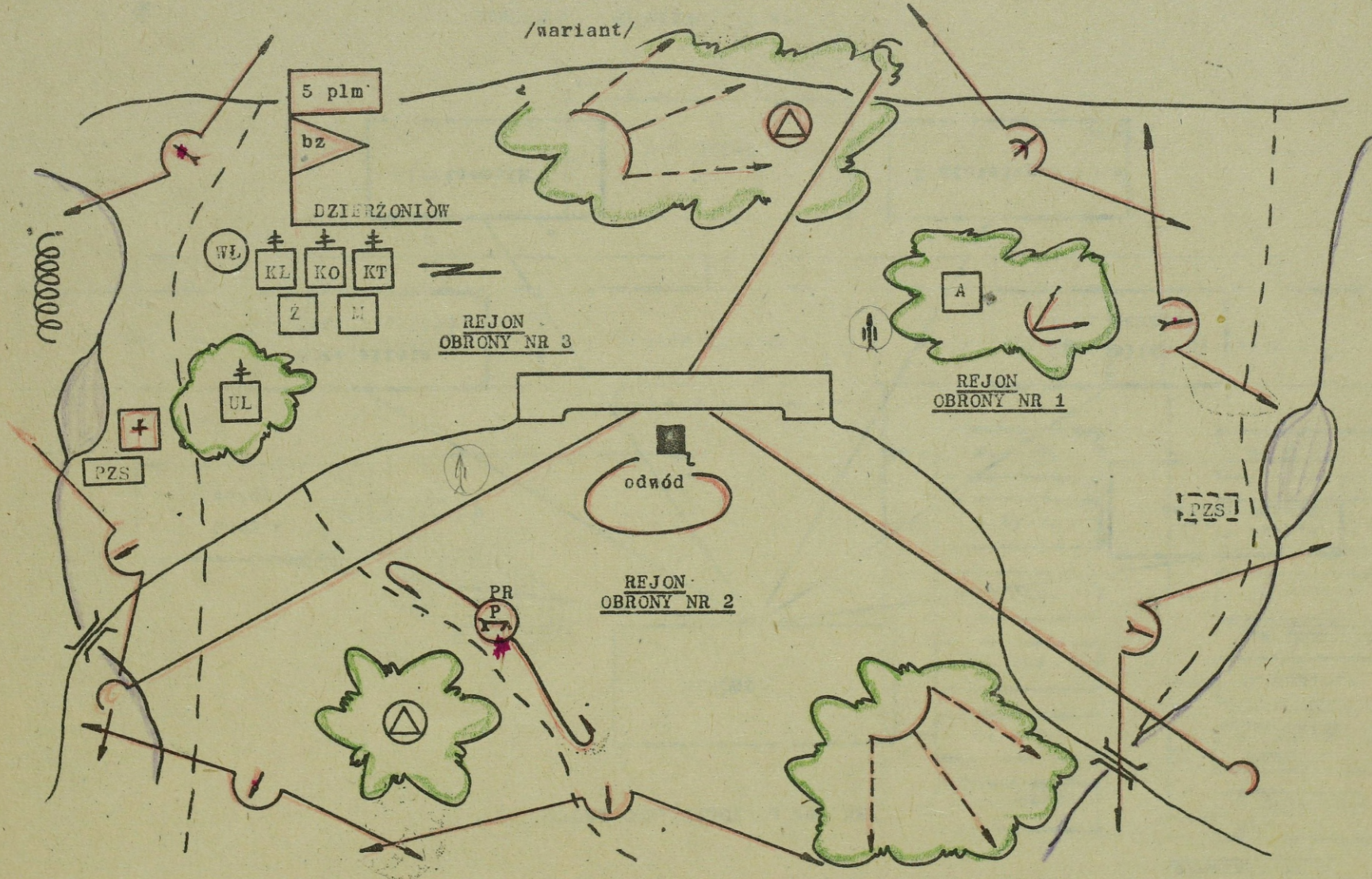

STRUKTURA ORGANIZACYJNA gdr/NZ/

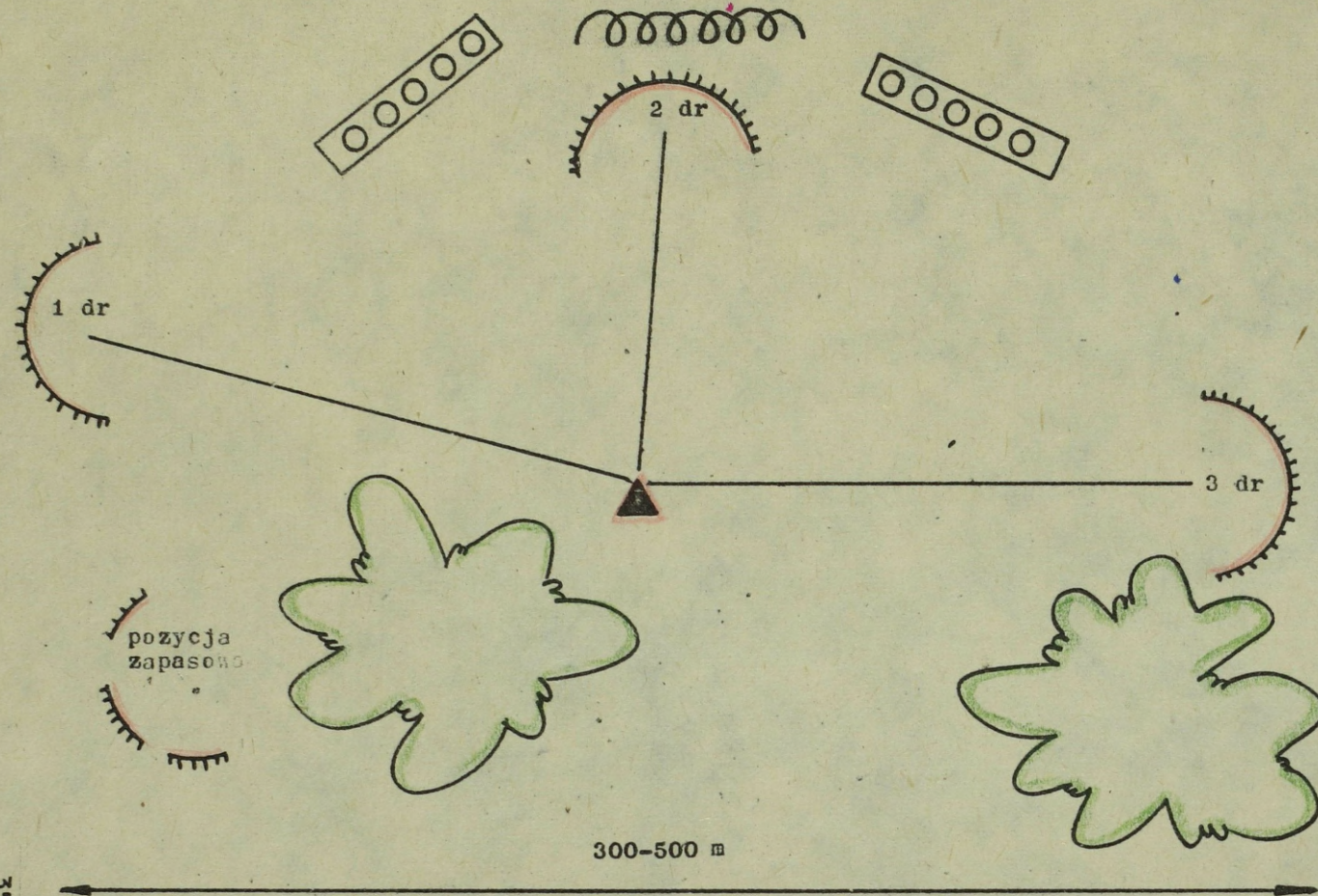

PLAN OBRONY LOTNISKI /cz.graficzna/

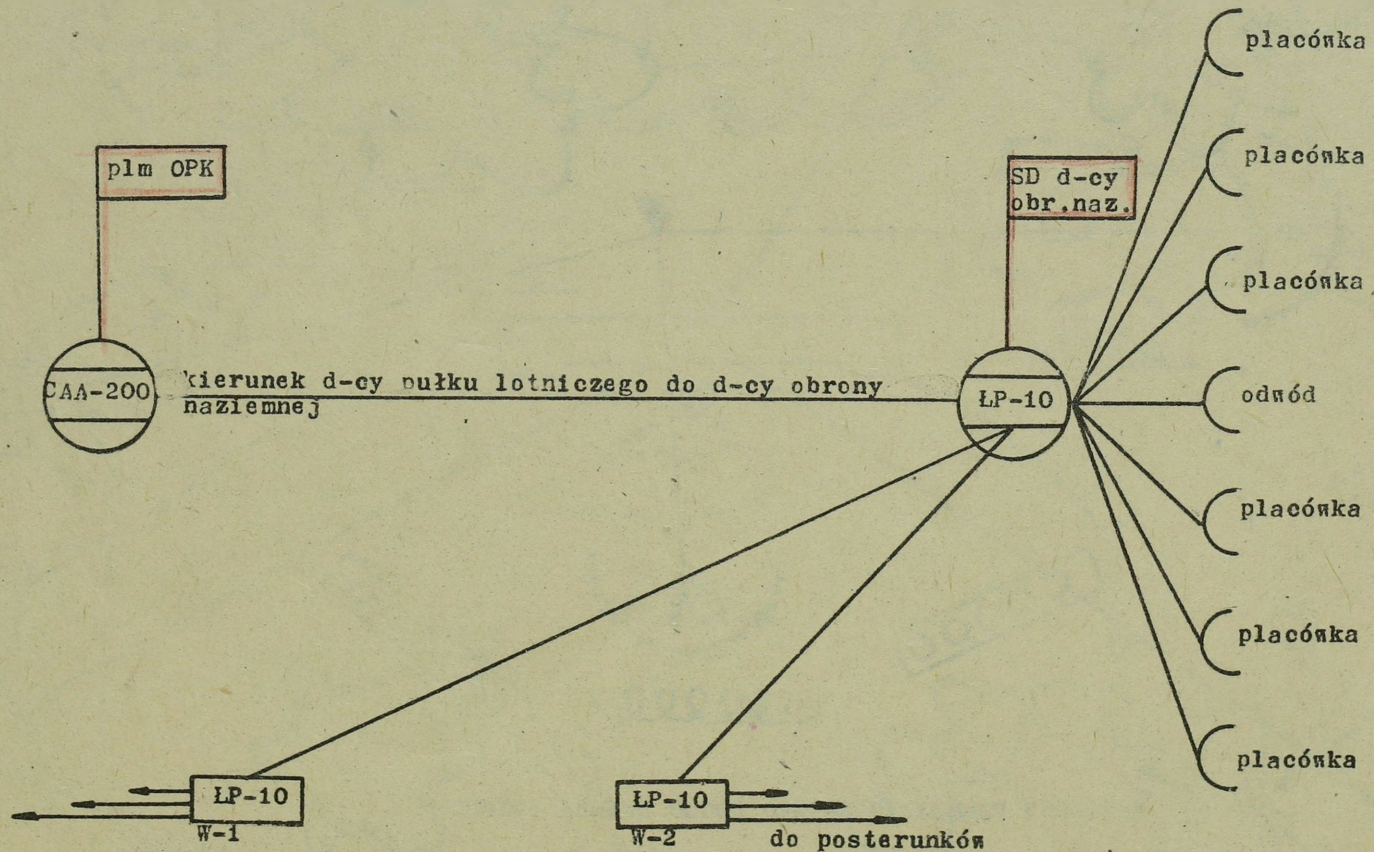
/wariant/

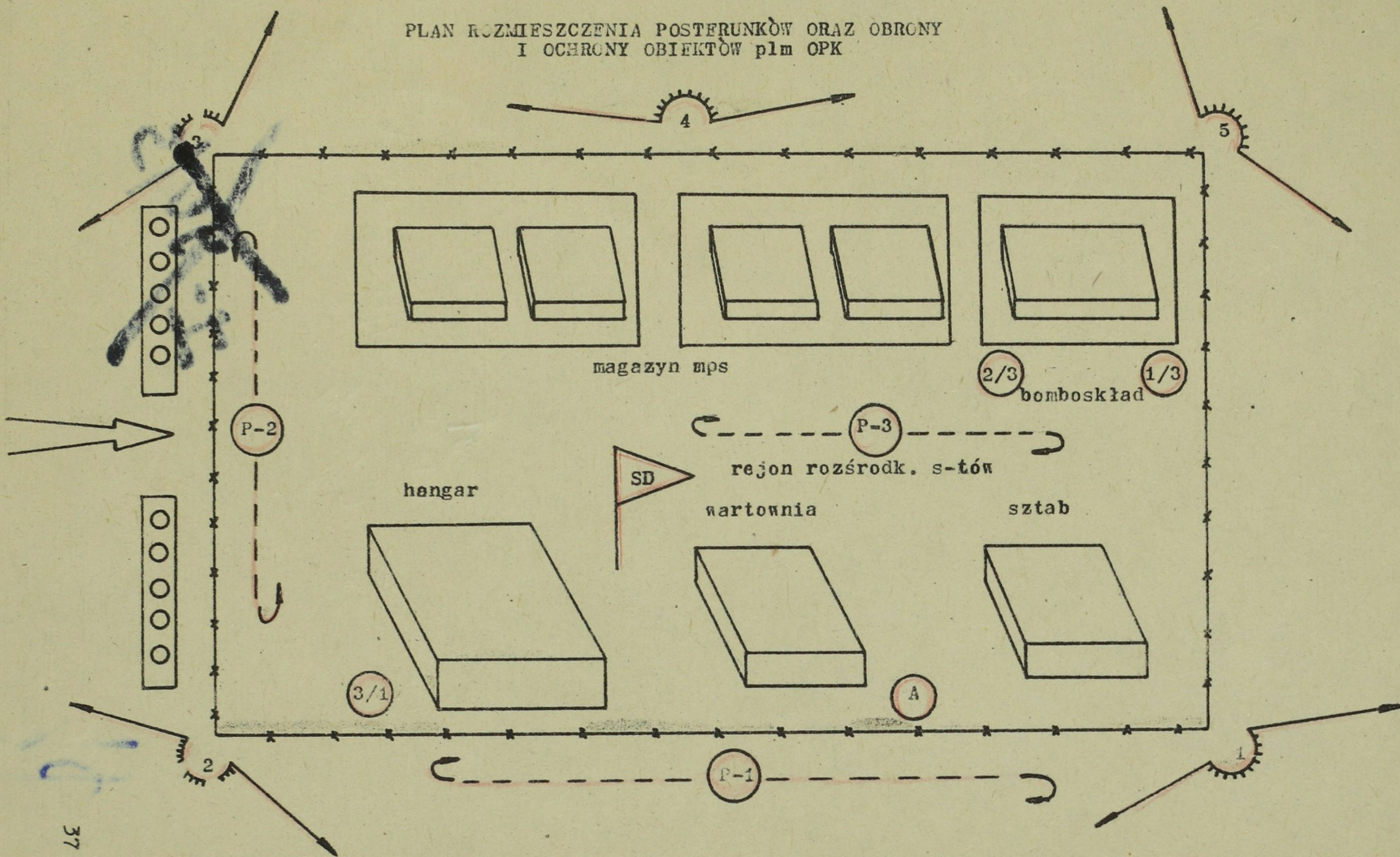
SCHEMAT PUNKTU OPORU OBRONY NAZIEMNEJ LOTNISKA

ORGANIZACJA ŁĄCZNOŚCI PRZEWODOWEJ pIm OPK
 PODCZAS OCHRONY I OBRONY NAZIEMNEJ LOTNISKA

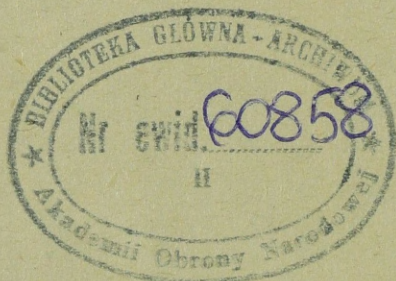

PLAN ROZMIESZCZENIA POSTERUNKÓW ORAZ OBRONY
I OCHRONY OBIEKTÓW plm OPK

Wydrukowano w 20 egz.
Egz. nr 1-20 Rdpl. Nauk DZS
Wyl. kpt. Mastalerz

Druk AW.
Druk ASG WP nr 048/rp 0260/wv
Kof. E.A.

Wykonano dodatkowo w 1 egz. na
37 ark. z Nr. 01835
ksere — Nr ks. poz. 97/PF 8 poz 036
data 5.05.86 *gac*

